

Почти цялата парламентарна група гласува „за“...

В същото време групата на СДС се обединява около кандидатурата за председател на комисията да бъде избран Иван Костов.

На следващия ден печатът информира за заседанията. Злобен коментар срещу кандидатурата на Иван Костов помества „24 часа“ под рубриката „РЕДАКЦИОННИ“:

„Цинично е Костов да рови за корупцията – четем още в заглавието. – Човекът, замесен в далаверите „Сапио“, „Нефтохим“, пладнешкия износ на зърно от „МИТ“, в прехвърлянето на пари от извънбюджетни сметки в партийни каси, няма право да проверява държавните дела през последните три години!

За Костовите далавери говорят официално депутати, бивши и настоящи министри. Защо обаче прокуратурата не потърси досега сметка на ексфинансовия министър?

Самият факт, че някой иска да го вкара в подобна комисия, значи, че парламентът не желае да разбере истината за корупцията във властта.

Ако все още някой от депутатите в СДС държи за достойнството на коалицията, нека предложи Костов да бъде разследван, а не той да разследва!“

V

Да си призная, преди 10 ноември не бях чувал нищичко за Иван Костов. А тогава се занимавах с вътрешна политика и икономика. (Във в. „Труд“ завеждах отдел „Вътрешна политика“, а в „Работническо дело“ – отдел „Икономически“.) Ходех по разни срещи, пресконференции и симпозиуми. Тъпчех ушите си с какви ли не шуротии, украсени с партийната помпозност на постоянните и често променящи се съобщения на др. Тодор Живков. Познавах лично много икономисти. Но не познавах Иван Костов. Сред научните среди името му не се споменаваше нито за добро, нито за лошо.

Непосредствено след 10 ноември имах възможност не само да чуя името Иван Костов, но и да подпиша за печат първата му статия в „Работническо дело“ – „НИКАКВА ОТСРОЧКА“.

Как стана това?

Току-що съм реабилитиран от репресията по повод публикацията ми „Корупция, облечена във власт“. Радослав Радев ме представя за втори път на редколегията като завърнал се ценен екземпляр, който ще попълни колекцията на редкия вид журналисти изследователи.

По това време се чувствам като дрогиран от бликащите преживелици. Поздравяват ме отвсякъде. Телефонът ми постоянно звъни. Получавам купища писма. Пред кабинета ми почти винаги има посетители. Начо Папазов публично ми се извинява от страниците на „Работническо дело“ за неприятностите, които ми е създал. (А насаме ми изповядва, че благодарение на твърдата ми непоколебима позиция е узрял за партийния преврат.) Андрей Луканов ме кани да участвам в националната комисия „За разглеждане и решаване на някои неотложни въпроси, свързани с допуснати деформации и нарушения на законите“. Името ми се търкаля по пленуми на ЦК на БКП. Някои от участниците настояват напумелият случай „Тамбуев“ да се разнищи докрай, за да се види до какви поражения в съзнанието на хората могат да доведат прищевките на едноличната власт.

Започвам да получавам и покани за приеми в посолства и легации. Културният аташе на САЩ г-н Мензис ми дава обяд в „Шератон“. Американският посланик Сол Полански ми устройва вечеря в резиденцията си. Дават ми пропуск за седмичните сбирки на интелектуалци в Клуба на посолството на Великобритания, където Асен Агов е постоянно присъствие. Получавам покана със самолетен билет от Българо-македонската организация в Чикаго да ѝ гостувам. От френското посолство пък идва покана за гостуване във Франция. (Вероятно там са разбрали, че съм роден в град Лил.)

С една реч – превратът на 10 ноември ме изхвърля на гребена на събитията. Изведнъж ставам някакъв фактор (както навремето ми предрече Веселин Йосифов). Не съм главен, но главният Радослав Радев често се консултира с мен. Не съм и заместник-главен, но Димитър Делийски също търси съветите ми.

В такъв момент на стихийен ентузиазъм Димитър Делийски ме посещава в кабинета и ми подава някаква статия.

– Моля те, прочети я. И ако ти хареса, придвижи я за печат.

Статията е от непознат за мене автор. ИВАН Й. КОСТОВ. Кандидат на икономическите науки. Чета я и усещам как ръцете ми започват да парят. Авторът ѝ смело, почти безцеремонно

застава срещу цялата свита официални икономисти. Той гребе срещу течението почти сам. По това време коалицията СДС е в деветия си месец, но още не се е родила. Приета е в Майчин дом и около нея щъкат хора от БКП и Държавна сигурност, готови да ѝ бабуват.

„Стабилизационна програма или радикална реформа?“ – поставя съдбовния въпрос Иван Костов. И преди да отговори, простиичко характеризира както едната, така и другата възможност. „Стабилизационната програма – според него – не може да бъде нищо друго освен икономическа реанимация на катастрофиралата командно-административна система. Тя няма да стопира ограничните пороци на социализма. Напротив! Ще им вдъхне живот.“

Иван Костов не се страхува да изброи пороците:

1. Неспособност да създава ефективна организация на труда.
2. Неспособност да задържи лавината на дефицита и инфлацията.
3. Неспособност да премине в слединдустриалния стадий. („Административната система познава само екстензивния път на развитие.“)
4. Неспособност да развива научно-техническия прогрес.
5. Неспособност да се вгражда в световното стопанство.
6. Неспособност да произвежда качество.

Той обобщава с няколко думи: „Стабилизационната програма е раждане, което носи смърт.“

На стабилизационната програма авторът противопоставя радикалната политическа и икономическа реформа. Вярно, това е по-трудният път. Ще има социално напрежение. Ще има и трусове. Но реформата ще даде шанс на бъдещето на България.

Турям парафа си „За печат“ и бягам при Делийски:

– Интересен автор! – възкликвам. – Трябва да го привлечем за постоянен сътрудник.

– Аз вече се срещам с него. Наистина перото му заслужава внимание.

Статията излиза в броя на „Работническо дело“ от 30 ноември 1989 г. Минава като „лична гледна точка“ под рубриката „Дискусия за преустройството“ по повод предстоящ пленум на ЦК на БКП. Почва от първа и продължава на трета страница.

На другия (или по-другия) ден след отпечатването ѝ Иван Костов се появява на екрана на Българската телевизия. Пред

водещия Васил Марков той по блестящ начин защитава „личната си гледна точка“.

Статията може да се приеме като алтернатива за управление на опозицията. Но организирана опозиция все още няма. А и Иван Костов по това време е лишен от магнита на политическия капитал, за да се вслуша някой в гласа му. Други хора, които не разбират и бъкел от икономика, ще излязат напред...

ПАРАФ ЗА 338 490 020 ЛЕВА ЩЕТИ!

Пред мен е папката с факсимилета от документи на фондация „САПИО“. Писма, справки, регистрации, актове за данъчни проверки, банкови сметки, списъци на фирми, рефинансирани сделки чрез фондацията, митнически декларации, решения на съда. Един пъстър букет от свидетелства за скоротечно грабителство!

Документите са подредени хронологично от Столичното данъчно управление. Основното в тях е едно писмо на председателя на фондацията, кандидата на философските науки Ясен Златков, до министъра на финансите Иван Костов и парафът на министъра в левия ъгъл на бланката на писмото. Председателят моли за преференции за стоките, които фондацията си доставя за идеалните си цели. Министърът отвърща със съгласие. Резолюцията му е кратка: „По изключение до 31.03.92 г.“ Датата на писмото е 19 февруари 1992 г. Датата на резолюцията е 24 март 1992 г.

Не съм наивник, за да не мога да свържа задълбочената сериозност на автора на статията „Никаква отсрочка“ с надутата безотговорност на парафа. Тук Костов сякаш потвърждава стародавната истина, че всеки човек не е това, за което се представя.

Това „по изключение“ значи привилегия. Значи още безпринципна обвързаност. За други не може, но за „САПИО“ може.

Това „по изключение“ завлича държавата точно с 338 490 020 лева. (Точно на 24 март, когато е турена резолюцията, един долар се разменя за 23 лева и 48 стотинки, а една германска марка – за 14 лева и 5 стотинки. Всеки може сам да изчисли каква валута е изгубила държавата.)

Но какво да се прави? Всички богове искат жертви. А у нас министрите не са ли малки богове? Или поне се смятат за такива...

На първо място между документите е поставена съдебната регистрация на „САПИО“. Фондацията е регистрирана по член

149 от Закона за лицата и семейството от Софийския градски съд на 2 април 1991 г. (гражданско дело № 1667).

Целта ѝ е да „стимулира, координира, консултира на национално и международно равнище държавни органи и различни лица в различни области на науката, образованието, културата, занаятите, информацията, както и да разработва програми и да подготвя специалисти в тези области“.

Както се вижда от заплетената формулировка, целта е толкова възвишена, почтена, великодушна, доблестна и милозлива, че едва ли може да се достигне. Или, както сухо е казано в закона, ИДЕАЛНА. А според речника на Любен Нанов синонимите на идеален са отвлечен, утопичен, недействителен.

Фондацията наистина се стреми да внушава на обществото, че е нещо идеално, т. е. отвлечено, утопично и недействително. Затова не е регистрирала в данъчната служба на кв. „Лозенец“, където е седалището ѝ, фирмите си „САПИО КЪЩИ“, „САПИО ЗАБАВИ“, „САПИО МАГАЗИНИ“, „САПИО СПОРТ“, „САПИО ЗДРАВЕ“, „САПИО НОВИНИ“. Нито пък е попълвала някакви си досадни данъчни декларации. Да не говорим, че не е внесла в републиканския бюджет нито стотинка данъци.

Фондацията се представлява от г-н Ясен Иванов Златков. Той кове научната си кариера в Университета и БАН. Естествено, като философ марксист е убеден комунист. Непосредствено след 10 ноември убежденията му рухват и той с омерзение захвърля партийния си билет. Върху червения цвят на идеите си туря един неутрален грунд, а върху него напластява синия цвят. Така от бекапар се превръща в седесар. Тези превъплъщения (мимикрии) са характерни с това, че носителите им, както всички изневерници, стават първи активисти на новите си увлечения.

Ясен Иванов Златков е народен представител във Великото народно събрание в листата на СДС. Избран е да бъде един от бащите на Конституцията. Но демонстративно се отказва от бащинството и заедно с 38 депутати кинжали „гладува“ в градинката пред парламента. Като философ вижда, че идеалната цел на фондацията е нещо „мижи да те лажем“, и я насочва към практични дела. Търговията с акцизни и дефицитни стоки! По втория начин внася кафе, уиски, цигари, лекарства, бяла техника. Нагло фалшифицира счетоводни документи. Почти на всяка фактура е написано „Стоката е с платен данък оборот и акциз“, а фактически не е платен. Ясен Златков потъпква

цялото данъчно законодателство, без да му трепне окото. Нали над себе си има политическия чадър на СДС? Няма от какво да се страхува!

Иван Костов може да му свие сармите. Но на този етап от развитието си не се решава. Все пак Ясен Златков не е кой да е в Се Де Се!

От датата на писмото до датата на парафа минава повече от месец. Време достатъчно, за да се направи предварително проучване за данъчните прегрешения на фондацията и да се види за какви стоки става дума. Това, разбира се, не е направено. Очевидно министърът се е страхувал да рови надълбоко. Вероятно в себе си е изпитвал омерзение от безочливата молба, но невъобразимият натиск, на който е бил подложен от сини емисари, го е накарал да разреши дилемата „Да бъде или да не бъде“ в полза на фондацията.

Получил разрешението, Ясен Златков изважда от него десетки копия и ги изпраща на всичките си дистрибутори. Те от своя страна бързо освобождават пратките от митниците и завъртват такъв бизнес, на който би завидил и прочутият Марк Рич. За определения седмичен срок фондацията залива страната със стоки за стотици милиони лева. Продава ги бързо по-евтино, защото не плаща за тях нито мита, нито данъци, и реализира огромни печалби.

По-сетне от проверките на финансовите органи става ясно, че парафът на министър Костов струва на държавата 338 милиона 490 хиляди и 20 лева от неплатени мита, вносни такси, данъци, акцизи и вноски. (Спомняте ли си за колко хиляди лева – при това не за себе си, и то върнати пари, бе осъден ефективно на затвор бившият министър-председател Георги Атанасов, а председателят на Българския олимпийски комитет Иван Славков бе подследствен повече от четири години? Ще ви подсетим: министър-председателят – за 210 000 лева, а председателят на Олимпийския комитет – за 72 000 лева. Ако се мери с този аршин, каква ли присъда ще трябва да получи Иван Костов? Но аршинът не е същият. Иван Костов ту е смятан за виновен, ту пък за невинен. Зависи не от везните на Темида, а от кантара на политическата ситуация!)

Парафът на министъра върху писмото на Ясен Златков е леко накъдрен. В образа на буквите се таи някакво колебание, някаква боязън от евентуалните последствия. Иван Костов не е така

решителен, както обикновено. Усеща, че нарушава правилата на играта. Плюе върху собствения си сурат. Защото само десет месеца преди това като министър на финансите в кабинета на Димитър Попов е изпратил писмо до фондация „Сапио“, в което изрично подчертава: „Трябва да се има предвид, че на основание член 3 от същото постановление (става дума за Постановление № 133 на Министерския съвет от 14.XII.1990 г.) за стопанска дейност, извършвана от фирми на фондациите, се прилага действащото законодателство.“

Когато на министъра на финансите показват писмото на Ясен Златков с резолюцията му, ощетила държавата със стотици милиони лева, той си почесва тила и отсича, че е невъзможно подписът да е негов. „Това е фалшификат, фалшификат“ – глухо повтаря министърът. Налага се да се прави графологична експертиза. Тя доказва по безспорен начин, че и резолюцията, и подписът под нея са дело на ръката на Иван Костов.

Чак тогава министърът си спомня за обстоятелствата, при които е подписал. Ами това е станало не в кабинета му в министерството, а в кулоарите на Народното събрание. За подложка на резолюцията и подписа му е послужило не бюрото, а нечий гръб на народен представител на СДС, който е имал интерес да се осъществи доставката на стоките. Може би това да е бил гръбът на Христофор Събев? Фори Светулката е очаквал фондацията да му внесе безмитно една печатарска машина, подарък от „Розим“, на която е щял да печати Библията.

Иван Костов не може (или не иска) да си спомни върху чий гръб е положил парафа. (Политическата амнезия е изваждала много хора от неудобни положения.) Но фактът, че гръбът на един народен представител е послужил за опора, свидетелства, че в тази афера са забъркани гръбове и на други депутати. Най-вероятно това са хора от трийсет и деветимата, от които „гладни“ редици изскача и Ясен Златков.

Впрочем Ясен Златков предвидливо изчезва от българския хоризонт, като заминава за САЩ. Там регистрира няколко фирми.

За САЩ заминава и отец Христофор Събев, върху чийто гръб вероятно е положен подписът на Иван Костов.

Двамата от време на време прескачат до България. Но никой не ги търси, за да изясни обстоятелствата около „САПИО“.

Христофор Събев като по-публична личност понякога се качва на обществената сцена било в САЩ, било в България. В ин-

тервютата, които дава на медиите, споделя, че върху темата „САПИО“ у нас е наложено табу. „Някои хора навремето разбутаха тази афера, но не стигнаха доникъде. А далаверата е голяма. Замесени са хора много нависоко. Тя се потулва, за да не се разбута властта. Ясен Златков си беше преди време в България, искаше да каже истината. Но не го чуа...“

Как ще го чуят, като становищата на представителите на прокуратурата у нас са коренно противоположни. Бившият главен прокурор Иван Татарчев смята, че Иван Костов е виновен, че като финансов министър е предоставил изключителни данъчни пълномощия на „САПИО“. А следващият главен прокурор Никола Филчев пък смята, че е невинен. И първата му работа след встъпването му в длъжност е да изпрати материалите за „САПИО“ към дело...

ГАРАНТЪТ

Проф. Тодор Вълчев съобщава на едно заседание в парламента, че са изчезнали четири милиарда лева.

– Как! Кога? Защо? – питат тревожно депутатите.

– Взет е заем от Световната банка в размер на 150 000 000 щатски долара. С него е закупен суров нефт. Предприятията „Нефтохим“ и „Плама“ го преработват и продават. Разпореждат се с парите, както си искат. Използват ги за свои цели – плащат си заплати, купуват си суровини, модернизират се и т. н. Тоест – изчезва една гигантска сума, която не се връща на държавата. И знаете ли кой е гарантът за заема от Световната банка? Тогавашният министър на финансите Иван Костов.

Аферата с въпросния заем се раздухва от средствата за масова информация. Налага се мнението, че е извършена крупна финансова спекулация. Отклонени са значителни суми от валутния резерв на страната.

В някои страни за по-незначителни скандали падат цели правителства. У нас се създават комисии и се обявяват предварителни производства. И комисииите, и следствията стават буфери.

По въпроса за изчезналите милиарди започват да работят:

– Правителствена комисия начело с генерал-майор Богомил Бонев, главен секретар на МВР. (В състава ѝ влизат още полк. Огнян Маринчев и Георги Абрашев.)

– Временна анкетна комисия на Народното събрание, председателствана от госпожица Вержиния Велчева (в състава ѝ вли-

зат Валентин Карабашев, Ведет Ахмед Сакалъ, Евгени Матинчев, Руслан Семерджиев и Стефан Караджов).

– Вedomствена комисия на Българската народна банка начело с началника на служба „Вътрешен контрол“ Яна Калъчева. (В състава ѝ влизат Снежанка Деянова, зам. главен счетоводител на БНБ, Йорданка Георгиева, началник отдел в Управление „Държавни кредити“, и Петър Жотев, началник-отдел в Управление „Международно сътрудничество“.)

– Предварително следствие на Националната следствена служба № 81/92.

Първа приключва проверката си комисията на генерал Бонев. (Лесно му е на генерала – цялото Министерство на вътрешните работи му е подчинено.) Докладът му е тъжна броеница от факти, нанизани върху 97 приложения. А това са 97 копия от документи. Очевидно главният секретар на МВР е обсебен от амбицията да бъде обективен в търсенето на истината. И това му прави чест!

Той проследява историята на заемите от Световната банка (общо 150 000 000 щатски долара), отпуснати за едно (структурното преустройство), но насочени към друго (закупуването на петролни продукти). Световната банка се съгласява за тази промяна, но поставя заробващи условия „да не се купуват петролни продукти от Русия, а само от страните-членки на банката.“ (По това време руският петрол ни струва по-евтино.)

Министерският съвет на Филип Димитров приема унизителната клауза. В края на краищата парите не излизат от джоба му, нали? А от джоба на данъкоплатците. Какво от това, че разни фирми след това ще купуват петрол от Русия и ще ни го пробутват като петрол от членките на банката! Гешефтът тук ще мине като търговска инициатива.

„Химимпорт“ АФ се заема да осигури алъш-вериша на операцията. На 3 септември 1991 г. във вестниците „24 часа“ и „Пари“ пуска съобщение, че започва работата. На 10 септември иска от „Нефтохим“ – Бургас, график за доставките, специфицирани по конкретните видове нефт.

На 13 и 17 септември „Химимпорт“ устройва търг за закупуване на суров нефт. Печели го фирмата „Ситрол-Дамаск“ („Баняс рафинери“). На 17 септември е сключен и договорът за доставката. Открит е и акредитив в най-авторитетната международна банка в областта на нефтения бизнес – „ПАРИБА“, Швейцария.

Чак на 20 септември министър Иван Костов (с писмо № 17-02-0033) уведомява БНБ и „Химимпорт“, че възлага на „Химимпорт“ АФ да осъществи покупката на суров нефт и мазут.

Обърнете внимание на датите на действията на фирмата и на писмото на министъра. Виждаме, че „Химимпорт“ работи по въпроса, преди да му е възложено. „Започнатите действия от страна на „Химимпорт“, преди да бъде определена, говорят, че тя е била сигурна, че ще бъде определена“ – пише в доклада генерал Богомил Бонев. А това значи, че се срещаме за кой ли път с феномена на предпочитанията – да се решават нещата без конкурс (без търгове), нещо характерно за поведението на Иван Костов.

На 25 септември „Химимпорт“ изпраща факс до Нефтохим с проект за кредитно споразумение. Предвижда се „Химимпорт“ да бъде вносител, а „Нефтохим“ потребител на средствата по заема. Изпълнителният директор на „Нефтохим“ Евгени Цинцарски иска да се промени цената на горивните продукти, като бъдат включени в нея лихвите, митата и таксите, платени по вноса на течните горива. Той подробно излага възраженията си на среща в Министерството на финансите. (Там се провежда съвещание, без протокол. Очевидно, съзнавало се е, че се прави нещо нередно, за което не бива да се оставят писмени доказателства.)

Генерал Богомил Бонев подробно се спира на сключените 13 договора за заеми между БНБ и „Химимпорт“. Гарант на всички заеми е министърът на финансите.

Генералът разглежда и някои правни аномалии. Договори за заемите има между БНБ и „Химимпорт“. Но няма договори между „Химимпорт“ и „Нефтохим“ и „Плама“. По този начин рафинериите не са правно обвързани. Естествено е при това положение да приемат закупения със заема от Световната банка нефт като държавна доставка.

Генерал Бонев се спира и на загубите от повишаващия се курс на долара. Той разглежда конкретно и нелоялната конкуренция от страна на разни фондации и кооперации, които ползват привилегии. Спира се и на данъчната политика. Според него „данъчната политика на държавата от началото на 1992 г. не създава условия на фирмите с държавно имущество да осъществяват разширено възпроизводство“.

Генерал Бонев дебело подчертава негативната роля на Иван Костов като гарант по заема със Световната банка. Всяко изре-

чение, свързано с името на министъра на финансите, е написано с главни букви. Умният читател може да разбере каква голяма отговорност се стоварва върху Иван Костов.

За разлика от правителствената комисия, временната анкетна комисия на Народното събрание се забива в глуха улица. Депутатите са нещо като „орел, рак и щука“. Всеки дърпа в различна посока. С голямо закъснение от определения срок Верджиния Велчева написва доклад, който не се приема от комисията.

Докладът ѝ прилича по-скоро на прочувствена пледоария, отколкото на меродавна хроника. От него лъха сервилност и работилепие към силните на деня и по-специално към Иван Костов. Може да се разшифрова само по един начин – спасяване на положението! Като в приказката за красавицата Верджиния Велчева целува чудовището на корупцията и го преобразява в принц. Въпреки че в целувката ѝ има нещо преднамерено и неискрено...

Най-неочаквано в доклада на ведомствената комисия на БНБ се вписва истината за банковите комбинации. Яна Калъчева вади калъчката на шефа на Управление „Валутни операции“ Стоян Шукеров. „Констатирахме – четем в доклада, – че засега все още няма правила, утвърдени от управителния съвет за извършване на валутни операции с чуждестранните банки... В основните положения за организацията на банковия валутен пазар не се третират въпросите по осъществяване на валутни сделки от БНБ с чуждестранни банки по реда и начина на тяхното счетоводно отразяване. В Управление „Валутни операции“ няма писмена заповед на началника на управлението за определяне на компетентностите и възлагането на задачи на отделните служители. Извършването на валутни операции става по устно нареждане на началника на управлението или на негов заместник...“*

Ревизията проверява още какъв е редът и какви са условията, за да се използват средства от валутния резерв на страната. И констатира, че и по този въпрос няма регламент. Ревизията про-

---

* Яна Чалъкова за доклада и последвалите събития: „Чудомир има един герой Епитропов. Той все се кани да окне някой ден. И чака момента, когато ще го пенсионират. Аз като началник служба „Вътрешен контрол“ на БНБ постоянно си оках. Историјата с четирите милиарда лева си заслужава и по-голямо окане. Но... Някои финансови богове се смятат за непогрешими. За разлика от Епитропов, след мосто окане бях веднага пенсионирана...“

верява и всички директни плащания по сключените 13 договора между БНБ и „Химимпорт“ и установява, че са пропуснати доста ползи за държавата. (Докладът има дата 15 октомври 1992 г. Под него стоят подписите на председателя и членовете на комисията. Единствено Петър Жотев не слага драгоценния си подпис. Дали това не е цената за по-сетнешното му главоломно издигане в администрацията на Иван Костов?)

Предварителното следствие (82/92) потъва в праха на Националната следствена служба. При участието на толкова отговорни фактори едва ли ще срещне някога попътен вятър...

Години по-късно народният представител от ДПС Осман Октай ще попадне на документите от тази афера и ще нададе вой до небето. Но плаши ли се луната от лая на кучето? Главният прокурор Иван Татарчев ще му отговори, че „няма данни за престъпление“. И с това историята ще приключи. Поне дотогава. А за в бъдеще? Знае ли човек!

За в бъдеще държавата ще връща парите на Световната банка, чийто гарант е Иван Костов. Първата погасителна вноска е направена от правителството на Жан Виденов. Естествено, за сметка на българския народ...

ЕДНА ЧЕТИРИНАЙСЕТА ИДЕАЛНА ЧАСТ ОТ ВИНАТА

Като са гракнали медиите – Костов, та Костов! Обявяват го за главен виновник и за зърнените далавери през 1992 г. Да се чуди човек, каква е тази непрестанна слабост към министъра на финансите.

Истината е, че има някаква мистерия около 263-то решение на Министерския съвет. (Това решение дава право на фирмата на Ваньо Митев Ламбовски „МИТ-87“ да изнесе 100 000 тона мека пшеница.) Подписката на министрите за него е пусната близо седмица след като вече е в сила. Тоест – решението е свършен факт. А подписите – закъсняло потвърждение на факта! Според проф. Петър Марков, председател на анкетната комисия на Народното събрание, тайнственото решение е нелегален документ. Изведено е, без да остави следи в архива на Министерския съвет.

Тук, както при много други далавери, каруцата е впрегната преди коня. Черно на бяло един правителствен документ е антидатиран, т. е. фалшифициран!

Но каква вина има Костов? Почти никаква! Напротив, тъкмо

той от всички министри датира парафа си (2 юли 1992 г.). И тъкмо по датата на неговия параф става ясно, че решението на правителството е постфактум спрямо изпълнението.

Четиринайсет министри се подписват (Филип Димитров, Илко Ескенази, Николай Василев, Светослав Лучников, Александър Праматарски, Александър Сталийски, Валентин Василев, Векил Ванов, Георги Стоянов, Елка Константинова, Иван Костов, Йордан Соколов, Николай Карадимов и Румен Биков). Иван Костов е между тях. Следователно той носи само 1/14 идеална част от вината. Ако въобще стане реч за някаква отговорност.

От износа на зърно много частни фирми забогатяват баснословно не само с милиони левове, но и с милиони долари. Картината е почти една и съща и при Филип Димитров, и при Любен Беров, и при Жан Виденов. Далавери с ликвидационните съвети за взимане на зърното почти на безценица. Далавери и с някои шефове на кооперации. Удряне в кантара. Увеличаване на фирмата. Забавено (или забравено) плащане. Изсмукване на печалби дори от лихвите. И какви ли не още хитрости! Животът е пълен с възможности. Затова фирмите дават мило и драго да вземат разрешения.

Редът и условията за получаване на разрешения се уреждат с НАРЕДБА. Предвиждат се конкурси за всяка квота. „Конспектите“ задължително се публикуват най-малко в два централни вестника.

И започва едно трескаво и ожесточено боричкане, по-жесток и от кандидатстудентските изпити.

Появяват се списъци на фирмите, успели да се класират. Сетне някои отпадат от тях, а други се намърдват.

Често става и по-иначе. Зависи от силата на връзките и от рушветите.

Обикновено шефът на ЕООД „Зърно“ (в случая кандидатът на техническите науки инж. Любомир Драганов) предлага на министъра на селскостопанското развитие, използването и възстановяването на поземлената собственост (каква мегаломания надничва от това название!) Георги Стоянов какво количество зърно да се изнесе, без да се нарушат балансите на страната. Министърът е куку по отношение на земеделieto. Не може да различи царевичката от слънчогледа. Да не говорим за по-сложната разлика между пшеницата и ечемика. Пред парламентар-

ната комисия той откровено признава своята пълна некомпетентност. Затова в лицето на Драганов вижда своя „Радецки“. Няма случай да не приема всяка негова оферта. Това, разбира се, става писмено, т. е. всичко се документира.

Пример. Фирмата „Нада-София“ на Светломир Гоцов (президент) и Ирина Бокова (вицепрезидент). Светломир Гоцов разбира от селско стопанство (по-сетне е синдик на „Мелница“ – Карнобат). А Ирина Бокова е политическа личност. Дъщеря на члена на секретариата на ЦК на БКП Георги Боков, дългогодишен главен редактор на „Работническо дело“ и председател на Съюза на българските журналисти. Тя завършва английската гимназия в София, сетне Института за международни отношения в Москва. Работи във Външно министерство. Депутатка е във Великото народно събрание. Първи заместник-министър на външните работи в правителството на Жан Виденов. Провалил се кандидат за вицепрезидент на Република България.

Специалист и политик – какво по-чудесно съчетание за завладяване на икономически пространства?! Всяка молба на „Нада-София“ не потъва в прашните архиви, а се приема едва ли не като „благоволение свише“.

На 18 юни 1992 г. министърът на (как беше?) селскостопанското развитие, земеползването и възстановяването на поземлената собственост Георги Стоянов получава писмо-искане от фирма „Нада-София“ да ѝ се разреши да изнесе 20 000 тона царевица за фирма „Феруци“ – Италия. Той резолира писмото до главния секретар Николай Найденов. Николай Найденов се обажда на инж. Любомир Драганов за консултация. На среща с министъра Драганов споделя, че ще бъде добре, ако се отговори положително. Той е готов да отдели от квотата на ЕООД „Зърно“ 20 000 тона царевица. Но за това трябва да получи писмена препоръка от министерството.

„Подготвихме писмо – споделя Николай Найденов. – С него препоръчахме на ЕООД „Зърно“ да предостави от определената му квота царевица за износ 20 000 тона на фирма „Нада-София“. Фирмата получава разрешение и изнася исканото количество царевица. По същия начин тя получава и други разрешения. За износ на 10 000 тона пшеница, 6000 тона ечемик за пивоварни цели и пр. А мизата от тази търговия е твърде висока...

В историята с „МИТ-87“ процедурата е обърната надолу с главата. Фирмата се появява някак изневиделица. До този момент нито е искала, нито е получавала квоти за износ на зърно.

Изневиделица изскача и името на собственика ѝ Ваньо Митов Ламбовски. (Да не помислите, че фирмата „МИТ“ е свързана с митологията? Нищо подобно. Тя е съкращение от презимето на президента ѝ МИТов.) Изневиделица изскачат и имената на съдружниците Константин Георгиев, собственик на фирма „Тера комерс“, и Васил Филипov, бивш милиционерски труженник, президент на частната фирма „SPS-ЕЛИС“, служител в държавната фирма „Програмни продукти и системи“, станал по-сетне шеф на „Булгаргаз“.

Към съдружниците подмолно се прилепва и Атанас Петров Кюприбашиев. От 17 февруари до 22 декември 1992 г. той е в Министерския съвет по договор със задача да изработи национална система за управление и финансиране на икономическата реформа. А след това е съветник на министър-председателя Филип Димитров по въпросите на икономиката и управлението. В Министерския съвет работи като човек на свободна практика без длъжностна характеристика.

„МИТ-87“ прескача Министерството на селскостопанското развитие, земеползването и възстановяването на поземлената собственост и направо се приземява върху пистата на Министерския съвет. (В доклада на анкетната комисия подробно е описано всичко.)

Двама души (предполага се, че това са Константин Георгиев и Васил Филипov) почукват на вратата на правителството. Там „случайно“ ги посреща съветникът Атанас Кюприбашиев и „безкористно“ се заема с проблема им. А проблемът им е да получат разрешение за износ на 100 000 тона зърно, толкова, колкото е цялата квота на ЕООД „Зърно“. „Добър човек! Ама много добър човек!“ – пише в доклада на комисията. Един голям добър човек, какъвто няма и в приказките на Андерсен. Заемайки се, той започва да се бърка в работа, която не му е работа! Сам написва прословутото решение на Министерския съвет (263-то) и го пуска за подпис, като не съгласува действията си нито с административния, нито с правния отдел на Кабинета. И защо да съгласува? Та нали тогава ще изплува „случайно“ потуленото изискване в националния фонд „Зърно“ да се внасят парите от разликата между изкупните и продажните цени, които в слу-

чая се равняват на 85 милиона лева! Атанас Кюприбашиев, намерил в Министерския съвет село без кучета, сам се разпорежда (разбира се, от „името“ на министър-председателя) да се уреди въпросът колкото се може по-бързо. Министрите турят парафите си, без много да му мислят. Нали имат съветници, които да мислят! Нито един от тях не вижда изтърваното задължително условие за фонда. Въпреки че някои влизат в управителния му съвет *...

Разрешението се взема на ръка. От кого, мислите? Разбира се, от съветника Атанас Кюприбашиев. Той тича насам-натам из разните отдели на Министерския съвет. После – в управление „Страни в преход“ и в отдел „Външнотърговски режим“ на Министерството на търговията. После – в ЕООД „Зърно“. И накрая – във фирмата „МИТ-87“. Драгоценният експорт-лиценз на бегом пресича лентата върху бюрото на Ваньо Митов Ламбовски.

Нататък? „Всичко е ясно“ – както казва поетът.

Ламбовски дава пълномощни на Константин Георгиев и Васил Филипов да действат от негово име. Те започват да бият тъпана, а той обира парсата.

Събитията се развиват като в приказките за разбойниците. Когато трябва да се граби, синхронът е пълен. Но когато трябва да се раздели ограбеното, избухват конфликтите. Тогава изскачат най-вече някои подмолни неща...

Ваньо Митов Ламбовски неочаквано споделя в печата, че разрешението за износ не е взето току-така. Той е дал на Васил Филипов сумата пари за подкупи. Превел е по сметката му на „SPS-ЕЛИС“ около 200 000 долара.

Отначало, докато заеме удобна позиция, Васил Филипов отговаря уклончиво. „Корупция има тогава, когато лицето е на държавна работа и използва служебното си положение.“ А фирмата „МИТ-87“ не е държавна, нали? Тя е частна и може да си позволи неща, които не са позволени на държавните фирми. Сетне, като се поокопитва, напада остро Ваньо Митов Ламбовски. Нарича го измамник. От сделката се е сдобил с чиста печалба над ЕДИН МИЛИОН ЩАТСКИ ДОЛАРА, които е изнесъл в кипърски бан-

---

* Държавният фонд „Зърно“ е създаден на 1 октомври 1991 г. с Постановление № 181 на Министерския съвет. В управителния му съвет влизат шестима министри и заместник-министри.

ки, а още не е заплатил големи количества зърно на държавните доставчици. Не е изпълнил и договорите за разпределение на печалбите помежду им. Ламбовски е разполагал с фалшиви експорт-лицензи. С тях е купувал огромни количества зърно направо от ликвидационните съвети в Добруджа, без да го заприходява, и парите са влизали в джобовете на ликвидаторите. Акцията се е осъществявала от милиционерската фирма „Атава“.

Разбрал, че най-добрата отбрана е нападението, Васил Филипов стреля и с политически куршуми. Защо собственикът на „МИТ-87“ Ваньо МИТов Ламбовски успява да изблъска всички фирми, кандидати за конкурси за получаване на експорт-лицензи, и да плякоса цялата квота за износ? Ами много просто! Защото зад гърба му стои комунистическата фамилия Железови.

В спора се намесва и Константин Георгиев. И той се смята изигран от Ваньо Митов Ламбовски. „Аз бях само изпълнител на сделката на „МИТ-87“. Сключвах от името на Митов договори със спедиторски и корабни агенции, изкупувах и товарех зърното. Срещу това трябваше да получа 50 на сто от печалбата. Но когато натоварихме четири кораба, Ламбовски със скандал ми отне пълномощното и дяла от печалбата. Не, не! Това е болен човек. Психически неуравновесен!“

На 28 октомври 1992 г. пада правителството на Филип Димитров.

На 30 декември 1992 г. идва правителството на проф. Любен Беров.

На 1 юли 1993 г. няколко души посещават новия министър на земеделието Георги Танев. (Слава Богу – възстановено е старото име на министерството.) Представят му се. Георги Танев запомня само имената на двама:

- Ваньо Митов Ламбовски, президент на фирма „МИТ-87“.
- Атанас Петров Кюприбашиев, бивш съветник в Министерския съвет. („Срещали сме се в сградата на правителството – напомня Кюприбашиев. – Аз работех в икономическия скуп.“)

Посетителите споделят, че са крайно заинтересовани от бъдещето на българското земеделие и по-специално от търговията със зърно. Те предават „Информация за „МИТ-87“ и проект за търговска стратегия.

Информацията открехва мъничко вратата на корупцията. „Фирмата „МИТ-87“ има готовност да започне крупни сделки с хлебна пшеница – пише в нея. – Ние сме готови част от нашите

печалби да насочим към направление, ведомство, институция, по взаимна договореност.“

Въдицата е хвърлена. Само че Георги Танев, кой знае защо, не кльбва.

Години след това (февруари '95) „МИТ-87“ отново се появява на хоризонта. Този път тя е в редицата на 108-те фирми, чакащи колелопреклонно на опашката пред Министерството на търговията за разрешения. „Приехме документите и на тази фирма въпреки скандалите в миналото – споделя председателят на Комисията за издаването на экспорт-лицензи и заместник-министър на търговията Борислав Георгиев. – Тя не е ликвидирана. Нито пък има влязло в сила съдебно решение. Така че напълно основание може да си кандидатства.“

Наистина, няма влязла в сила присъда. По това време почти всички по-крупни афери завършват със заупокойна служба в МВР, следствието и прокуратурата. Особено когато виновните лица са паралии и могат да плащат невинността си с валута. Но дали само по това време? „Кой ще ни каже?“...

Трудно е да се постави на подсъдимата скамейка един цял кабинет. Отговорността може да бъде обща, но вината винаги е конкретна. Въпреки това прегрешението със зърното не бива да се персонифицира само с делата на един министър (както правят това някои от вестниците), та макар той да държи юлара на финансите. В края на краищата Иван Костов работи в екип, нали? А когато си в екип, и постигнатите слабости, и допуснатите успехи се делят по равно...

ЧЕРНИТЕ КАСИ, ИЛИ ФОНД „И АЗ СЪМ ДЪРЖАВА...“

Почти всяко семейство си има извънбюджетни сметки. Фондът „И аз съм човек“ какво е? С него едната половинка се разпорежда с парите, както си иска, без да тормози мисълта си, че дължи отчет пред другата половинка. Човек се чувства някак си по-независим и по-безпрепятствен. Бюджетът се стреми да запълни дупките на задълженията, а фондът храни изкушенията. С други думи, бюджетът е скучна трезвеност, а фондът – жизнерадостна разпивка.

Понякога бюджетни пари тихомълком се изнизват в извънбюджетни. Но никога не става обратното. Получават се тъжни парадокси. Половинките си правят кефа, а семейството страда и не може да върже краищата.

Изглежда, така е и с държавата. И тя има нужда от време на време да му отпусне края. Затова освен бюджет има и извънбюджет. И тя си позволява да прехвърля пари от бюджета в извънбюджета.

Явлението не е толкова страшно, ако съотношението между бюджетната и извънбюджетната сметка е в границата на икономическата разумност. (Впрочем знае ли някой каква е икономическата разумност? Няма научно обосновано становище по въпроса. Знае се само, че по принцип извънбюджетната сметка трябва да е значително по-малка от бюджетната. Иначе се получава финансов хаос...)

Когато фондът „И аз съм човек“ надхвърли семейния бюджет, семейството се разкапва. Всяка половинка започва да живее сама за себе си. И дава гръб на общите проблеми.

За съжаление така е и с държавата...

Има един човек у нас – специалист по финанси и кредити. Доцент Георги Николов. Той е от русенското село Бабово. Завършил е Стопанската академия в Свищов. Не е специализирал нито в Америка, нито във Франция, нито в Германия. Но тежи на мястото си като скала не с плагиатство на чуждия опит, а със собствените си тежкотонажни изследвания. Доцентът е депутат в три народни събрания. Във Великото е секретар на Комисията по икономическа политика, в 36-ото е заместник-председател на Комисията по бюджета, а в 37-ото е председател. Който го познава отблизо, не може да не се възхити на ерудираната му скромност. Не се набива в очи с атрактивни пози и афористични изказвания. Винаги е спокоен като широка река. Иначе е упорит като кърт. Но не е инат. Може да отбие нещо, което е навил на пръста си, но само срещу убедителни основания.

Доцент Георги Николов е може би единственият човек в България, който доказателствено се бори срещу нарастването на извънбюджетните сметки. В протоколите на Комисията по икономическата политика и Бюджетната комисия са записани изказванията му. Виждат се съпоставителните му изчисления, които могат да отворят очите и на слепия.

Но никой от изпълнителната власт при нито едно правителство не си губи времето да се занимава със скучната материя. Дори икономистът и математикът Иван Костов като финансов министър в правителството на Димитър Попов и Филип Димитров не оценява вредата от наличието на толкова много черни

касички! Напротив! По времето на своите два мандата в изпълнителната власт насърчава създаването на извънбюджетни сметки. Тогава „и Сульо, и Пульо“ (Министерски съвет, министерства, комитети, управления, организации, фондации, фирми, области, общини, градове и села) откриват по няколко черни каси. Броят им достига около 50 хиляди. А парите в тях надхвърлят трилион.

Доцент Георги Николов бие тревога:

„Близо две трети от сметките у нас са извънбюджетни. Не са малко случаите, когато министри или кметове не знаят какви и колко сметки имат. А след като не се знае какви сметки има, то лесно може да се съди за начините на тяхното управление.“

Така е, докато доцент Николов е във изпълнителната власт. Но когато влиза вътре като председател на Сметната палата, става друг. Държанието му потвърждава правилото, че властта променя хората. Той не само започва да си придава важност. Превръща се в малък диктатор. (Да сте чули и видели някой от заместниците му да гъква в медиите по някакъв проблем? Няма и да чуете, защото само той си е присвоил правото на обществени изяви...)

Под ръководството на Георги Николов Сметната палата става ремарке на правителството. А тя би трябвало да има собствена теглителна сила, както е почти навсякъде по света...

Председателят продължава уж да се бори срещу неправомерното нарастване и изразходване на средствата от извънбюджетните сметки. Но вече без порива на страничния наблюдател, който не носи отговорност. По негова инициатива дори се осъществява мащабна проверка. Но резултатите от нея си остават само за вътрешна консумация.

Искам да се срещна с Георги Николов за повече информация. Оказва се, че това не е лесно. Първо трябва да отида при секретарката му и да попълня саморъчно написана заявка. Заявката е нещо като молба до консулска служба на западна страна за получаване на шенгенска виза. Данни за самоличността ми. Адрес. Месторабота. По какъв въпрос искам среща. И пр., и пр.

Попълвам прилежно заявката. Секретарката ми записва номера на домашния телефон и обещава да ми се обади.

Чакам ден, два, седмица – никакъв резултат!

Правя опити да се свържа с Георги Николов по телефона.

Връзките с него минават през секретарката му. А тя е нещо като секретарката-смърт от стихотворението на Иван Радославов. Отговорите ѝ са хладно стереотипни: „Няма го... Отсъства... При него има хора... Сега не мога да ви свържа... Обадете се утре...“

Искам да получа номера на мобилния му телефон. Секретарката отсича, че без неговото изрично нареждане не може!

Познат човек от Сметната палата ми дава съвет. Имало два начина да установя контакт с Георги Николов. Или сутрин рано-рано да застана пред входа на учреждението и да препреча пътя на председателя, когато идва, или пък да му звънна по телефона половин час преди работа. Тогава секретарката още я няма и той вдига слушалката.

Избирам начина на ранното обаждане. И наистина попадам направо на Георги Николов. Казвам му за какво го търся. Споделям, че в моите очи той е спец по извънбюджетните сметки и искам да разговарям по този въпрос в удобно за него време.

Той любезно ми определя ден и час.

В уговореното време съм при секретарката му. Тя ми връчва пакет с материали. Казва ми, че председателят се извинява, че не може да ме приеме, но в пакета имало всичко, което ме интересува.

Вкъщи разопаковам пакета. И какво да видя? Доклади и отчети на Сметната палата, адресирани до Народното събрание. А в тях – нищо конкретно.

Впрочем ето няколко откъса:

– Продължава масовата практика общините да разкриват извънбюджетни сметки без нормативно основание;

– Не се спазват изискванията на Закона за държавния бюджет за закриване на извънбюджетните сметки с отпаднало нормативно основание;

– В не малко общини липсват план-сметки по партидите на извънбюджетните сметки;

– Има случаи на незаприходяване на значителни средства по извънбюджетните сметки;

– Във всички държавни органи се допуска смесване на бюджетни с извънбюджетни средства;

– В проверените министерства и ведомства от материалната сфера не са включени всички приходоизточници на извънбюджетните фондове;

– Не се спазва редът за отчитане на извънбюджетните средства, отпускани по международни програми и проекти;

– Продължава незаконосъобразното прехвърляне на средства от бюджета към извънбюджетни сметки;

– Средства от извънбюджетните сметки в редица случаи се прехвърлят от параграф на параграф и се изразходват нецелесъобразно;

– При изготвянето на съответните план-сметки се наблюдава невключване на важни приходоизточници;

– Значителни суми от извънбюджетните средства се използват за ремонти, за закупуване на автомобили, мобифони и пр.

Констатациите са силни, но са лишени от определеност, за да не се засегнат отговорните фактори. Няма точен адрес, за да знае човек накъде да насочи вниманието си. Почти не може да се конкретизират понятията „масова практика“, „в немалко об- щини“, „има случаи“, „в проверените министерства и ведом- ства“, „в редица случаи“ и пр.

Обаждам се отново на Георги Николов, като използвам кана- ла на ранното сутрешно позвъняване. Казвам му:

– Аз ли се криво молих, или ти криво ме разбра. Искях кон- кретни данни за извънбюджетните сметки с примери и точни адреси, за да мога да задълбая, а ти ми пращаш докладите за Народното събрание без никаква реална насоченост. Извинявай много, но тези доклади мога да ги получа от архива на парла- мента и без твоето разрешение.

Дали тонът ми е бил остричък без галещите трели на молба- та, не зная.

Но той ми отвърща:

– Това, което искаш, не можеш да го получиш.

– Защо?

– Конкретните данни от проверките са засекретени. Само министър-председателят има право... Ние не ги даваме дори на министрите...

Туй-то! Без да подозирам, се натъквам на още една капсула на властта. А в повечето европейски страни, към които сме се запътили, проверките на сметните им палати заедно с всичките им приложения (документи, обяснителни бележки и пр.) се от- печатват в специални бюлетини и са достояние на всеки, който проявява някакъв интерес...

ЦЯЛАТА ВЛАСТ В РЪЦЕТЕ НА КОМАНДИРА

Споделям написаното за Иван Костов в „24 часа“. Нещо повече! Смятам, че далаверите му, споменати в редакционния коментар, са много повече. Прякото му участие във фирми („Вярно е, че с Иван Костов сме били съдружници и колеги в общата фирма „Маркос“ ООД – ще сподели в същия вестник Емил Христов. – Покрай нея сме ходили в командировки, включително и в Италия.“)

Разрешителните, които дава като министър на финансите на едни и същи хора да въртят търговия в зоната на гранично-пропускателните пунктове. (С депутатата от СДС Нино Ставров посещаваме контролно-пропускателния пункт в Свиленград и на място установяваме как са построени двете бензиностанции на братята Василеви с купища нарушения на закона, но с един позволителен параф на министъра Иван Костов. Сетне посещаваме Калотина и там установяваме почти същото.)

Участието на съпругата му Елена Костова в ембаргов петролен канал чрез фирма „БУЛС“, в която тя е съуправител заедно със сърбина Зоран Ристич. (Според информационно-изчислителния център на Министерството на финансите от 1992 до 1996 г. „БУЛС“ е осъществила 647 сделки на обща стойност над 6 975 000 долара. По този повод „24 часа“ пише: „Не е прости мо семейното участие на бъдещ премиер в ембаргов петролен канал да поставя на карта получаването на югокомпенсации за шест милиарда долара.“ Вестникът разкрива, че голяма част от стоките на „БУЛС“ са преминавали през митническото бюро на супермаркета „АСКО-ДЕНИЦА“ в столичния квартал „Младост“, където работи друг член на семейство Костови – митничарят Григор Божидаров Стефанов, за когото е известно, че е сестрин син на Елена Костова.)

Фирмите, с които по-сетне ще се ангажира цялата му фамилия. („Бул-ойл трейдинг“ на зет му Георги Христов в съдружие с известния „олимпиаец“ Славчо Боянов Христов.) „Запознахме се в ресторанта ми – споделя по-сетне Славчо Христов за зетя на Иван Костов. – Идваше със семейството си и с негови близки. Имаше една идея за търговия с петролни продукти... Фирмата „СИС-Индъстрис“, покровителствана от Иван Костов, която отваря контрабанден спиртен канал. Най-сетне благотворителната фондация на Елена Костова „Бъдеще за България“, която осъществява правителствен рекет и пере мръсни пари...

Но не за това ми е думата (вестниците изнесоха доста факти по въпроса)...

А за усилията на Иван Костов да монополизира цялата власт. Нещо, в което почти успява.

Наченки на авторитаризъм той показва още като депутат във Великото народно събрание. Там известно време е председател на Икономическата комисия и туря няколко камъка в основите на объркания ни преход. Когато взима думата в пленарната зала, скромно се представя: „Икономически експерт и депутат от СДС. безпартиен, член на фракцията на Зелената партия...“ Заради политическата си неангажираност успява да се спаси от сечта на кинжалите, които буквално разбиват СДС. Дали заради публикациите си в „Работническо дело“ („Никаква отсрочка!“ и „Ръкуване с преустройството“) Иван Костов грабва вниманието на Андрей Луканов и той го привлича като съветник в екипа на американските учени от фондацията на Националната камара на САЩ Ричард Ран и Роналд Ът, който разработва проекта за икономически растеж и преход към пазарна икономика на България.

Тошо Пейков, депутат от СДС в 36-ото народно събрание, в книгата си „Крахът“ (записки по българските реформи) прави съпоставка между статията на Иван Костов „Никаква отсрочка!“ и изказването на Андрей Луканов на пленума на ЦК на БКП в края на ноември 1989 г. Вижда се, че идеите, развити в статията и в изказването, се покриват. Има заимствани цели пасажки. Тошо Пейков стига до заключението, че Андрей Луканов и Иван Костов са две страни на една и съща монета.

Не споделям това заключение. Знам, че по това време БКП има страхотно политическо разузнаване. А Андрей Луканов умее да се възползва. Това най-добре се вижда от програмата на второто му правителство, където са намерили място и разработки на СДС!

Когато става министър на финансите в правителството на Димитър Попов, Иван Костов разбира, че изпълнителната власт е нещо много по-сладко от законодателната. Усетил мощта на финансите, той си позволява да влияе с неособено почтени средства. По времето на Филип Димитров се набърква дори в независимата съдебна власт.

В болницата съм, когато Народното събрание изслушва шефката на Главното следствено управление Ани Крулева. Наблю-

давам събитието по телевизията. Ставам свидетел на безбройните парламентарни процедури, докато се стигне до същността. А същността е, че Филип Димитров, Светослав Лучников, Илко Ескенази и Иван Костов се намесват в работата на следствието.

Депутатите от остатъчното СДС гневно отричат това. Накрая народните представители стигат до компромисния вариант да се създаде комисия, която да установи верността на твърденията на Ани Крулева. В комисията влизат Веселина Рашеева от СДС, Любомир Начев от БСП, Стефан Караджов от НСД и Руслан Семерджиев – независим. За председател е избран Стефан Караджов.

В процеса на работата си комисията търси и намира съдействие от Министерството на вътрешните работи и неговите подразделения, Националната следствена служба, Главната и Софийската прокуратура. От 5 до 10 септември 1992 г. изслушва 50 човека, в това число експремиера Филип Димитров, ексвице премиерите Илко Ескенази и Димитър Луджев, ексминистрите Иван Костов и Йордан Соколов и министъра на вътрешните работи Виктор Михайлов.

Комисията установява, че всичко казано от Ани Крулева е вярно. Йордан Соколов като министър на вътрешните работи, Богомил Бонев като главен секретар на МВР и Иван Костов като министър на финансите грубо са се намесвали в работата на следствието (дело № 95/92). Често са привиквали следователя Иван Коцев и са му нареждали как да завърти нещата, че да изкара председателя на КТ „Подкрепа“ Константин Тренчев виновен.

Комисията цитира две писма на Иван Костов до главния прокурор Иван Татарчев (17.П.1992), с които моли да бъдат проверени всички банкови сметки на КТ „Подкрепа“. Цитира и отговора на Иван Татарчев: „Уведомявам Ви, че разрешавам...“

По същия въпрос Иван Костов устно се обръща и към проф. Тодор Вълчев. Шефът на БНБ възбудено му отговаря:

– Не мога да изпълня искането ви в нарушение на съществуващите закони.

На 19 август Йордан Соколов и Богомил Бонев нареждат на заместник-директора на Националната следствена служба да образува следствено производство срещу Свилен Маринов и да намерят обвиняващи материали срещу Константин Тренчев, без да имат нито правото, нито основанието за това.

Началникът на отдел „Разследване на тежки стопански престъпления“ К. Владимиров и следователят Димитър Митров отказват да образуват дело. Според тях „няма достатъчно данни и законен повод“. Въпреки това правителствените хора настояват на своето и успяват да се наложат. Иван Костов е обявен за координатор на Министерския съвет по разследването и се включва в следствените действия.

Какви са изводите на комисията?

1. *При образуването и провеждането на разследването е осъществена очевидна и груба намеса в работата на Националната следствена служба, съставляваща част от независимата съдебна система, от страна на представители на изпълнителната власт в лицето на членове на правителството. Недопустимата намеса се изразява в пряко организиране и насочване на следствените действия, в създаването на неистински доказателства и в оказването на натиск и осъществяването на внушения спрямо следователи и прокурори.*

Непосредствени участници в тези действия са бившият министър-председател Филип Димитров, заместник министър-председателят Илко Ескенази и министрите на вътрешните работи Йордан Соколов и на финансите Иван Костов. Иван Костов е изпълнявал координиращи функции за осъществяване на замисъла да се привлекат към наказателна отговорност определени лица, за да се zlepоставят с политическа цел.

2. Представителите на изпълнителната власт са злоупотребили със служебното си положение, за да манипулират общественото мнение в желаната от тях насока, в противоречие с действителните факти и обстоятелства.

3. *С тези си прояви представителите на изпълнителната власт са нарушавали основен принцип, прогласен от Конституцията – че БЪЛГАРИЯ Е ПРАВОВА ДЪРЖАВА...*

Когато Иван Костов става министър-председател (народът знае как), авторитаризмът му избуява с огромна сила. А заедно с него избуява и КОРУПЦИЯТА.

Иван Костов успява да потъпка всички демократични принципи. Възстановява отречения централизъм. Опитва се да подчини всички власти на влиянието си. Обгражда се само с хора, самообрекли се на подчинение и безличие. Той не се интересува от качествата им, а от тяхната преданост. Като Фома Фомич от романа на Достоевски „Село Степанчиково и неговите оби-

татели“ иска всички да гледат с неговите очи, да чуват с неговите уши и да говорят с неговия език. В това отношение създава човешки клонинги много преди медицината да стори това!

Като Фома Фомич Иван Костов е жаден за похвали и отличия. Щом другите не го хвалят, той самият се хвали. Около него се навъртат посредственици, готови да продадат България.

Тъкмо при Иван Костов корупцията в България достига непоздирани висоти. И как няма да достигне, като той и семейството му дават личен пример!

Любопитно е, че дори неговият политолог Огнян Минчев е принуден да признае:

„Това (което става у нас) не е просто система, допускаща корупция като отклонение от нормата. Това е система, в която корупцията е нормата.“

И по-нататък:

„СДС разви модел на управление, който изостави интересите на предприемчивите и амбициозните хора и се фокусира върху разпределението на икономическите позиции между собствените си партизани и хора от новосъздадената йерархия на партията...“

А кой стои на върха на йерархията? Разбира се, обявеният за Командир Иван Костов...

VI

Още не сме избрани в Комисията по корупцията, но усещам, че с Велислава Дърева няма да можем да мелим заедно брашно. Тя е прибързана и нетърпелива. Вдига излишен шум. Говори от свое и от мое име, без да се интересува дали съм съгласен с това, което казва. Мъчи се да бъде обективна спрямо общото, но е субективна спрямо частното. Създаде си е имидж на хаплива и неговорлива и упорито нагажда поведението си към имиджа.

Минаваме за единомишленици. Но в единомислието ни има някаква невидима разделителна линия. Не сме вързани един за друг като Пижо и Пенда. Всеки от нас си има его и си го следва...

Знаем се по имена още преди Десети ноември. Аз ѝ свалям шапка за публикацията ѝ „Стани, Лазаре!“, която ми звучи като бунтовна песен на Добри Чинтулов. Тя пък не крие положителното си отношение към някои мои публикации.